

ственност, тѣзи за нейното развитие и т. н., и видѣлъ той, че проститѣ думи на Прудона: „собственността е кражба“ — сами по себе си нищо не обясняватъ и до никакви плодови резултати не водятъ мисълта.¹⁾ По съчинението на Маркса, доколкото ималъ врѣме и доколкото обстоятелствата му позволявали да се запознае съ него, разбралъ Ботйовъ, че частната собственост, която е получила своята класическа форма въ съврѣменното общество, е подчинена на извѣстни динамически закони, е подложена на едно вжтрѣшно диалектическо развитие, което създава и всички нейни отрицателни страни. Казваме, доколкото ималъ Ботйовъ врѣме дълбоко да вникне въ концепцията на диалектическия материализмъ: но все пакъ добавяме, че неговиятъ жеденъ за знания умъ могълъ да обсъгне доста съществени елементи изъ нея, като напимѣръ въпросътъ за диалектическия противорѣчия, въпросътъ за смѣната на формитѣ въ общественитѣ състояния и въпросътъ за катастрофитѣ. Главата за разрушението на старото общество е произвела най-силно впечатлѣние на българския поетъ: като заключителна частъ, тъй да се рѣче, на революционниятъ социализмъ, какъвто се явява Марксовиятъ социализмъ по своята природа, надгробното слово надъ стария редъ и пѣсенъта за тържеството на новитѣ сили, приковали вниманието на поета.

¹⁾ Умѣстно би било да направимъ тука една бѣлѣжка. Прудонъ признаваше (вижъ стр. 188.), че единственна негова заслуга била тая — дѣто опрѣдѣлилъ собственността като кражба. Тая заслуга изглежда да е прѣувеличена. Защото, още прѣди Великата Революция, Brissot de Warville е издалъ едно съчинение („Recherches sur le droit de propriété et sur le vole, etc. Berlin 1782), въ което дава сжщия отговоръ на въпросътъ „що е собственостъ?“ (Ср. и К. Marx, *Misère de la philosophie*, стр. 256). Но както Брисо де Варвилъ, така и Прудонъ не знаѣха и нийдѣ не казватъ, че кражбата е една консеквенция отъ собствеността (ср. Paul Lafargue, *Le déterminisme économique de Karl Marx*, Paris 1909. стр. 124.)